

Finanstalen 2005

Taler
Per-Kristian Foss

Dato
6 oktober 2004

Sted
Stortinget

1 President,

Norsk økonomi er på vei opp av bølgedalen. Den økonomiske veksten tar seg opp, sysselsettingen øker og ledigheten er på vei ned.

5

Den økonomiske politikken som føres, gir resultater. Regjeringens budsjettforslag for 2005 bygger opp under den positive utviklingen vi nå er inne i. Grunnlaget for velferden sikres.

10 Regjeringen prioriterer innenfor ansvarlige rammer, slik at norske arbeidsplasser ikke trues. Derfor inneholder budsjettet også enkelte forslag til innstramminger. Disse vil sikkert møte kritikk fra ulike hold, også i denne sal.

15 Innenfor gitte rammer vil det være rom for ulike prioriteringer. Diskusjonene og forhandlingene om budsjettet vil få frem det. Men: Selv om vi kan være politisk uenige, betyr ikke det at vi har et samfunn og en økonomi preget av kaos og krise, slik en tabloidisert debatt ofte kan gi inntrykk av.

20 Vi må ikke glemme at Norge er et godt land å bo i. Slik skal det fortsatt være. På enkelte, viktige områder står vi selvsagt overfor utfordringer. Vi må øke verdiskapingen, hele grunnlaget for velferden. Samtidig må vi sikre at offentlige velferdsordninger er bærekraftige på sikt, slik at også fremtidige generasjoner kan nyte godt av dem.

25 Norske bedrifter har vært gjennom til dels tøffe tider. Dette har mange enkeltmennesker merket: Noen har mistet jobben, andre har følt utrygghet for den. Og noen arbeidssøkende har ikke fått jobb, fordi ingen har etterspurt deres arbeidskraft.

Det er sløsing med menneskelige ressurser når vi som samfunn ikke klarer å nyttiggjøre oss den enkeltes evner og kunnskap. Derfor har Regjeringens hovedmål vært å få flere i arbeid. Denne politikken gir nå resultater.

35 Samarbeidsregjeringen overtok i en situasjon hvor mye gikk gal vei i norsk økonomi:

- renten lå på 7 prosent, langt over nivået hos våre handelspartnere,
- kronen hadde begynt å styrke seg - og forverret konkurransesituasjonen for
- 40 norske arbeidsplasser,
- ledigheten var begynt å stige,
- og det høye norske kostnadsnivået hadde i flere år blitt forverret som følge av dyre lønnsoppgjør og økte skatter og avgifter.

45 Regjeringens utfordring var å snu utviklingen, ikke ved panikkartede enkelttiltak, men ved å ta tak i de grunnleggende utfordringene.

Derfor har vi ført en finanspolitikk som har gitt rom for lavere rente og kronekurs. På den måten har bedriftene igjen kunnet øke produksjonen, øke

50 sysselsettingen og øke investeringene i Norge.

På halvannet år har renten gått ned med mer enn 5 prosentpoeng. Det store gapet som var mellom norske og utenlandske renter, er borte. Dette har bidratt til at kronen har svekket seg kraftig. Den styrkingen av kronen som fant sted

55 gjennom 2002, og som kom på toppen av flere år med sterk kostnadsvekst i næringslivet, er langt på vei reversert.

Det store fallet i norske renter har dessuten forbedret privatøkonomien for mange. Spesielt har de med store lån i etableringsfasen merket dette. Den

60 personlige økonomien har blitt styrket. Det gir også bedre velferd.

Regjeringen har lagt vekt på å videreføre det inntektspolitiske samarbeidet med partene i arbeidslivet. Det er positivt at partene i arbeidslivet har bidratt til å sikre en god økonomisk utvikling. Selv om lønnsveksten er redusert de siste

65 årene, er den imidlertid fortsatt høyere enn hos våre handelspartnere. Dette er en utfordring for næringslivet.

Regjeringen har også vært med på å få ned kostnadsnivået i norske bedrifter ved

70 å redusere skatter og avgifter, spesielt for næringslivet.

Regjeringens økonomiske politikk gir resultater.

75 Sysselsettingen øker. Etter et svakt første kvartal, økte den med hele 10000 personer i andre kvartal. Flere personer melder seg nå på arbeidsmarkedet, som følge av optimismen i norsk økonomi. Dermed går ikke ledigheten like raskt ned som sysselsettingen øker.

80 Ledigheten er likevel på vei ned. På årsbasis anslår vi ledigheten for 2004 til 4,4 prosent. For 2005 venter vi at ledigheten vil være 4,1 prosent.

Den økonomiske veksten i Norge er nå høy. Lave renter og høy inntektsvekst stimulerer innenlandsk etterspørsel. Svakere krone letter situasjonen for konkurranseutsatte bedrifter. I tillegg bidrar et oppsving internasjonalt til at
85 utsiktene for eksportsektoren fremstår som lysere. Etter en vekst på bare 0,6 prosent i 2003, anslås BNP for Fastlands-Norge å øke med i overkant av 3 prosent både i 2004 og 2005. Dette plasserer oss i Europa-toppen for økonomisk vekst.

90 Denne utviklingen er bra. God økonomisk vekst er viktig for at den enkelte skal ha en jobb å gå til, for at flere vil satse på fremtiden og for at vi skal kunne sikre velferden.

95 Prisveksten er for tiden svært lav. Det skyldes i hovedsak økt innenlandsk konkurranse og billig import. Blant annet har handelen med Kina og andre lavkostnadsland økt. Den lave prisveksten bidrar til vekst i realinntektene og økt velferd. I dagens situasjon er den ikke tegn på en svak økonomisk utvikling. Svekkelsen av kronen og forventet god vekst i norsk økonomi fremover trekker i retning av at prisveksten gradvis vil ta seg opp. Det er viktig at pengepolitikken
100 over tid bidrar til stabile forventninger til prisutviklingen, i tråd med inflasjonsmålet.

Den amerikanske presidenten Herbert Hoover sa, lettere ironisk, en gang "Salige er de unge, for de skal arve nasjonens gjeld". Nå er det heldigvis ikke slik i Norge
105 at statsgjelden tynger. Vi skiller oss fra mange andre land, ved at vi har store petroleumsressurser som omgjøres til en finansiell formue i Petroleumsfondet. Men samtidig bygger vi oss opp gjeld til fremtidige pensjoner. Vi må derfor

finne en god balansegang mellom det å bruke noe av pengene i dag og samtidig
110 sette av noe til fremtidens generasjoner. Måten vi gjør dette på, uttrykt i den
såkalte handlingsregelen, får skryt internasjonalt. Jeg tror vi kan være stolte av
hvordan vi forvalter vår formue slik at både vi som lever i dag og de som
kommer etter oss, får glede av den.

115 Handlingsregelen tilsier at vi over tid skal bruke forventet realavkastning av
Petroleumsfondet, satt til 4 prosent. Samtidig sier handlingsregelen at vi må ta
hensyn til konjunktursituasjonen, slik at det kan brukes noe mer i dårlige tider
eller ved fall i fondskapitalen. Nedgangskonjunkturerne og børsfallet
internasjonalt i 2001 og 2002 har bidratt til at vi bruker mer enn en mekanisk
120 anvendelse av handlingsregelen skulle tilsi. I budsjettet for 2005 utgjør det
strukturelle underskuddet 66,4 milliarder kroner. Det er 24 milliarder kroner
mer enn 4 prosent avkastning av fondet. Merbruken av oljeinntekter er noe
mindre enn i inneværende år. Anslagene for kapitalen i Petroleumsfondet tilsier
at vi vil nå 4 prosent-banen først mot slutten av tiåret. Det er dermed ikke rom
125 for noen vesentlig økning i bruken av oljeinntekter i de nærmeste årene.

Jeg mener det er viktig å peke på alle de mulighetene vi som nasjon har for å
kunne være et godt land å bo i - også i fremtiden.

130 Med rundt 1 000 milliarder kroner "på bok" og mange milliarder i Nordsjøen
har vi et bedre utgangspunkt enn de fleste andre land.

Likevel: Vår aller viktigste ressurs er vår arbeidskraft. Derfor er det så viktig at vi
utnytter den godt.

135 Det er en kjensgjerning at norsk arbeidskraft er relativt dyr. Til gjengjeld er den
kompetent. Vi har ett av de høyeste utdanningsnivåene i verden. I Norge har 1
av 3 personer i arbeidsdyktig alder høyere utdanning, godt over snittet i OECD-
landene. Andelen med høyere utdanning er dessuten stadig økende.

140 En rekke undersøkelser tyder på en "vinn-vinn"-effekt ved et høyere
utdanningsnivå: Jo mer vi lærer i det formelle utdanningssystemet, desto mer
blir vi i stand til å lære i arbeidslivet. Det lover godt for evnen til å være
nyskapende og til å takle de omstillingene som er en naturlig del av en
145 økonomisk utvikling.

Det er imidlertid ikke slik at all norsk arbeidskraft er dyr i forhold til våre konkurrentland. Undersøkelser viser faktisk at vi har blant de billigste kunnskapsarbeiderne. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å konkurrere i den globale kunnskapsøkonomien. Det er jo nettopp ved å satse på kunnskap at vi legger grunnlaget for fremtidens næringsliv.

Norge skiller seg ut internasjonalt ved at vi har svært høy yrkesdeltagelse. En viktig forklaring er at norske kvinner deltar mer aktivt i yrkeslivet enn kvinner i mange andre land. Det at vi har klart å holde ledigheten relativt lav, bidrar dessuten til at flere ser mulighetene for å få en jobb og derfor velger å gå ut i arbeidslivet.

Den norske arbeidskraften er dessuten produktiv. Ifølge tall fra OECD var bruttonasjonalproduktet per arbeidet time i Norge over 30 prosent høyere enn i USA i 2001. Våre nordiske naboland Sverige og Finland lå om lag 15 prosent under USA. Hvis vi holder oljesektoren utenom, var verdiskapingen per arbeidet time i Norge fremdeles høyere enn i USA.

Vi må huske på alle disse positive sidene ved det norske samfunnet og arbeidslivet, når vi ellers ofte blir minnet om det som fungerer mindre bra.

Forutsetningen for at vi skal nyte godt av vårt gode utgangspunkt, er at vi fører en politikk som griper tak i de utfordringene vi står overfor i dag.

For at vi skal sikre morgendagens velferdsgoder, må vi være villige til å gjennomføre nødvendige reformer av dagens ordninger.

Utfordringen i Norge er å få flere i arbeid. Vi har, som nevnt, høy yrkesdeltagelse. Men samtidig har vi veldig mange mennesker i arbeidsfør alder som av en eller annen grunn er ute av arbeidsmarkedet, for kortere eller lengre tid.

Nesten 1 av 5 nordmenn i yrkesaktiv alder har i dag trygd som sin viktigste kilde til livsopphold. Jeg er sikker på at vårt velferdssystem og vårt arbeidsliv i større grad kan legge til rette for at noen av disse kan jobbe. Det hviler et ansvar på det politiske system, på arbeidsgiverne og på den enkelte arbeidstager for å gjøre noe med dette.

Offentlige velferdsordninger må utformes slik at den enkelte gis mulighet for å komme tilbake i arbeid, når det er mulig. Regjeringen har gjennomført viktige endringer i ordninger som uførestønad og dagpenger for arbeidsledige. Disse endringene vil bidra til å stimulere til arbeid. Effektene av endringene vil vi likevel først se når de nye ordningene har virket noen år.

Det er nødvendig å reformere vårt pensjonssystem. Regjeringen tar i løpet av høstsesjonen sikte på å legge frem en stortingsmelding om dette. Reformen skal ha som mål at de unge i dag og senere generasjoner skal kunne føle sikkerhet for sine pensjoner.

Dagens system er ikke bærekraftig. Mens det i 1967 var fire yrkesaktive for hver pensjonist, vil det i 2050 være færre enn to. Fra 1972 til 2001 økte antall sysselsatte med om lag 650000, mens antall alderspensjonister økte med om lag 280000. Fremover mot 2050 vil forholdet bli motsatt.

Det er viktig at vi griper tak i disse utfordringene nå. Enkelte mener at vi kan lene oss tilbake, fordi økonomien for øyeblikket går godt og oljeprisen er høy. Jeg vil advare mot en slik politikk. Det er å gamble med fremtidens pensjoner. Vi må, som politikere i dag, føre en politikk som gjør at neste generasjon har et godt grunnlag. I perspektivmeldingen, som vi legger frem senere i høst, vil vi drøfte fremtidsutsiktene grundig.

Hvis vi ikke reformerer gradvis nå, vil det i fremtiden bli nødvendig med enda bitrere medisin i form av smertefulle kutt i utgifter og økte skatter og avgifter. Ingen kan mene at det er et bedre alternativ, når velferd og verdiskaping er viktigst.

Vi har bare råd til god velferd for alle i vårt samfunn hvis vi gjør det mulig å skape og sikre arbeidsplasser i Norge. Derfor kan aldri velferd settes opp mot verdiskaping - det ene forutsetter det andre.

Norske bedrifter møter stadig tøffere konkurranse, både nasjonalt og internasjonalt. Det er bra, fordi det gir oss som forbrukere bedre kvalitet til lavere pris.

Norske bedrifter må være i stand til å gripe de mulighetene og møte de utfordringene som globaliseringen innebærer. Slik legger vi til rette for

arbeidsplasser også i fremtiden.

Ingen regjering har noensinne gjort så mye for å forbedre næringslivets rammevilkår som denne. Samarbeidsregjeringens fremtidsrettede
230 næringspolitikk satser på forskning og kunnskap, legger til rette for innovasjon i næringslivet og bidrar til å forbedre konkurranseevnen.

Vi har til nå gjennomført lettelser i skatter og avgifter på noe over 19 milliarder kroner. En stor del av disse lettelsene har kommet næringslivet direkte til gode.
235 Investeringsavgiften er borte, den investeringsfiendtlige utbytteskatten er fjernet og det er innført et eget fradrag for utgifter til forskning og utvikling, Skattefunn.

Regjeringen presenterte tidligere i år en skattereform. Den vil gi et mer
240 rettferdig og mer konkurransedyktig skattesystem. Reformen vil redusere skatten for vanlige lønsmottagere og gjøre det mer gunstig å investere og satse i Norge. Det skal lønne seg å jobbe.

Stortingets behandling av skattereformen før sommeren gav Regjeringen
245 grunnlag for å gå videre med reformen. Den skal gradvis fases inn over tre år, og vi begynner i budsjettet for 2005.

Et allment akseptert skattesystem forutsetter at arbeidsinntekter likebehandles skattemessig, uavhengig av om de er opptjent av en lønnstager, aktiv eier eller
250 personlig næringsdrivende. Det er urettferdig når to personer beskattes helt forskjellig for samme arbeidsinnsats. Delingsmodellen, som skulle sørge for likebehandling, fungerer ikke lenger etter hensikten. Det har blitt for lett og lønnsomt å kamuflere reelle arbeidsinntekter som utbytte. Dette svekker folks generelle tillit til skattesystemet.

255 For å kunne fjerne delingsmodellen, må forskjellen i marginalsikten på arbeidsinntekt og aksjeinntekt reduseres kraftig. Derfor må skatten på høy aksjeavkastning øke, og skatten på arbeidsinntekt reduseres. For å gi næringslivet forutsigbarhet, fremmes det lovforslag om aksjonærmodellen og avvikling av
260 delingsmodellen allerede nå, med iverksetting fra 2006.

Reformen vil også sikre at våre skatteregler er i samsvar med EØS-forpliktelsene. Den usikkerheten som råder rundt dagens system vil nå bli borte. Dette er helt

265 nødvendig. Ved gradvis å fjerne formuesskatten, innføre utbytteskatt med skjerming og redusere skatten på arbeid bringer vi Norge på linje med de fleste landene i Europa.

Regjeringen foreslår nye skattelettelser for neste år som netto utgjør 3,3
270 milliarder kroner påløpt. Når det tas hensyn til vedtak i inneværende år som har budsjettvirkning først neste år, utgjør samlede netto skattelettelser i 2005 1,65 milliarder kroner bokført.

Vi reduserer toppskattesatsene og hever innslagspunktet til 381 000 kroner. I
275 2005 vil det være 235000 færre skatteyttere som betaler toppskatt, sammenlignet med i 2001.

Vi foreslår også å øke minstefradraget for lønnsinntekter, ved at satsen økes fra 24 til 27 prosent og øvre grense økes til 56 000 kroner.

280 Lettelsene i toppskatt og økningen i minstefradrag utgjør til sammen 7,7 milliarder kroner og sikrer at alle inntektsgrupper får lavere skatt på arbeid. Samlet sett får 1,1 millioner personer redusert marginalsatt på lønn med Regjeringens forslag. Dette er viktig for å stimulere til arbeid.

285 Regjeringen starter også nedtrappingen av formuesskatten. Dette gjøres ved å innføre en felles verdsettingssats for alle aksjer, også børsnoterte, og andeler i verdipapirfond. Vi foreslår også å øke innslagspunktet for formuesskatten.

290 Fordelsskatten på egen bolig oppleves av mange som svært urettferdig og uforståelig. Regjeringen foreslår derfor å fjerne denne skatten helt.

Regjeringen innførte fra og med 2002 et eget fradrag for gaver til frivillige organisasjoner. Dette er viktig for å styrke økonomien til de mange frivillige som
295 gjør et veldig viktig arbeid i hele landet. I dag er grensen for fradrag satt til 6000 kroner. For neste år foreslår vi å øke grensen til 12 000 kroner.

For å forenkle skattesystemet, foreslår Regjeringen enkelte endringer som samlet gir en innstramming på rundt 1 milliard kroner. Vi foreslår blant annet å
300 stramme inn i fradraget for daglig arbeidsreise, avvikle kostfradraget for pendlere og skattefritaket for fri kost for ansatte på sokkelen. Disse endringene vil bidra til større grad av skattemessig likebehandling av personer med lik

inntekt.

305

Regjeringen prioriterer å redusere skatten på arbeid. Vi foreslår en forskyvning av beskatningen fra arbeid til konsum ved at momssatsene økes med ett prosentpoeng. Dette gir økte inntekter på i overkant av 6 milliarder kroner påløpt.

310

Med disse forslagene vil samlede skatte- og avgiftslettelser i løpet av stortingsperioden, beløpe seg til 21,6 milliarder kroner.

315

Regjeringen vil forbedre det norske velferdssamfunnet. Den offentlige velferden må fornyes, slik at den blir mer målrettet og tilpasset den enkeltes behov.

320

Kommunene er ansvarlige for mange viktige velferdstilbud. Derfor styrker Regjeringen kommuneøkonomien med nærmere 2 ¾ milliarder kroner. Dette er mer enn det som ble varslet i kommuneproposisjonen i vår. Veksten i de frie inntektene utgjør 1 milliard kroner. Blant de øremerkede bevilgningene, er de største satsingene barnehager, psykiatri og økt timetall i grunnskolen.

325

Regjeringens viktigste mål i barnehagepolitikken er en plass til alle som ønsker det. Vi vil derfor i budsjettet prioritere de familiene som fortsatt står i kø, ved å satse på bygging av nye barnehageplasser. I tillegg til en betydelig kapasitetsøkning, styrkes det offentlige tilskuddet til private barnehager. På den måten oppnår vi større grad av likebehandling.

330

Bevilgningene til barnehagesektoren øker med 1,4 milliarder kroner i 2005. Dermed har bevilgningene til sektoren økt med nærmere 7 milliarder kroner nominelt fra 2002 til 2005. Høyere utbygging og lavere foreldrebetaling har ført til en vesentlig økning i etterspørselen etter heldags barnehageplasser og en nedgang i deltidsplasser. Så langt innebærer det at kapasitetsveksten stort sett har gått med til å dekke økt etterspørsel etter heltidsplasser fra barnefamilier som allerede har et tilbud på deltid til sine barn. Dermed er køen heller ikke blitt kortere. Regjeringen mener derfor det ikke er realistisk å nå målet om "tilnærmet full behovsdekning" i 2005 slik barnehageforliket forutsatte før innføring av trinn 2 i maksimalprisen. I tråd med barnehageforliket prioriteres derfor tiltak for å øke tilbudet av plasser fremfor en ytterligere prisreduksjon i neste års budsjett.

340

Høstens TV-aksjon "Hjerterom" vil minne oss om triste sider ved vårt eget samfunn. Heldigvis har det de siste årene blitt større åpenhet om mental helse i Norge, men vi har fortsatt mye ugjort. Dette gjelder både hvordan den enkelte av oss og det offentlige møter disse problemene. I budsjettforslaget fortsetter Regjeringen opptrappingen av psykiatrisatsingen. Bevilgningene til drift øker med 850 millioner kroner. Kommunene prioriteres i større grad når det gjelder driftsmidler i 2005 enn tidligere. I tillegg foreslås det mer enn 700 millioner kroner til investeringer i tilknytning til planen. Det foreslås en egen storbysatsing på bakgrunn av de spesielle utfordringene storbyene har på dette området.

Noen av de som trenger vår hjelp aller mest, får ikke et godt nok tilbud. Fornyelsen av velferdssamfunnet krever derfor at vi gjør mer enn å utvide eksisterende, universelle ordninger. Den offentlige velferden må i større grad hjelpe den enkelte i hans eller hennes konkrete situasjon. Samarbeidsregjeringen har derfor, som den første regjering, en tiltaksplan mot fattigdom.

Vår hovedstrategi for å forebygge og hjelpe personer ut av fattigdom, er å gjøre flere i stand til å forsørge seg selv gjennom eget arbeid. Derfor fortsetter vi med tiltak for å hjelpe flere personer tilbake til arbeidslivet. Samtidig målretter vi velferdsordningene, slik at tjenester og overføringer samlet bidrar til at den enkelte kan komme i arbeid. Flere av tiltakene i planen skal forebygge sosial utstøting, særlig blant barn og unge. De er spesielt rettet mot de tyngste rusmiddelmisbrukerne. Etter at Samarbeidsregjeringen tiltrådte, er det totalt satt inn over tre milliarder kroner til ekstra tiltak på dette feltet for årene 2002-2005.

Som en rik nasjon har vi en særskilt forpliktelse til å hjelpe de aller fattigste i verden. Derfor fortsetter Regjeringen opptrappingen av internasjonal bistand. For neste år økes bevilgningene med 1,6 milliarder kroner. Bistanden vil dermed utgjøre 0,95 prosent av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) neste år, opp fra 0,89 prosent i 2001. Utviklingen i bistandsbudsjettets andel av BNI må sees i lys av at anslått nasjonalinntekt er kraftig oppjustert som følge av høyere oljepris enn tidligere lagt til grunn.

Regjeringen har prioritert utdanningsinnsatsen i vårt bistandsarbeid. Bare siden 2002 har vi fordoblet bevilgningene til utdanningsformål. Blant andre sentrale områder, er bekjempelse av hiv/aids, arbeid for godt styresett og kamp mot

korruptjon i våre samarbeidsland.

385 For at Norge også fremover skal være et rikt land, må vi legge grunnlaget for
fremtidig verdiskaping nå. Vi må gjøre det mulig for bedrifter og mennesker
med pågangsmot og skaperevne å utvikle lønnsom virksomhet. Næringspolitikk
handler ikke bare om å legge til rette for å sikre de arbeidsplassene som allerede
finnes. Vi må også ha en politikk for de arbeidsplassene som skal skapes i
morgen. Da må vi bli flinkere til å få frem de gode idéene ved at flere tør å ta
390 sjansen og satse på nye prosjekter. Dette må skje både i eksisterende bedrifter og
ved at flere starter opp ny virksomhet.

Jeg besøkte tidligere i år Alnæs Marine Oils i Kristiansund. Med utgangspunkt i
de store fiskeressursene i havet, benytter bedriften seg av høyt utdannet
395 arbeidskraft, forskning og utvikling for å utvikle Omega3 og fiskeoljer til
verdensmarkedet.

Bedriften har i løpet av de førti årene den har eksistert, utviklet seg fra å være et
trading-firma til å bli et fiskeoljeraffineri med ledende teknologi og kompetanse.
400 Med støtte fra Skattefunn-ordningen, og bedringene i de generelle
rammевilkårene for eksportindustrien, har Alnæs Marine Oils hatt et godt
grunnlag for å satse og skape nye arbeidsplasser.

Forskning og utvikling er en av de viktigste kildene til innovasjon og langsiktig
405 vekst. Fra 2001 til 2005 er de offentlige bevilgningene økt med nesten 30
prosent. Regjeringen foreslår nå å øke Forskningsfondet, slik at samlet kapital i
fondet blir 36 milliarder kroner. Da Samarbeidsregjeringen overtok i 2001, var
fondet på 10 milliarder kroner.

410 I tillegg til å øke de offentlige forskningsbevilgningene, har Regjeringen
stimulert den private forskningsinnsatsen. Vi har innført Skattefunn, som gir
bedriftene skattefradrag for utgifter til forskning og utvikling. Denne ordningen
er svært populær. Til nå er det godkjent nærmere 3 500 prosjekter. Skattefunn
vil for neste år gi en bokført skattelette på 1,8 milliarder kroner.

415

Grunnlaget for en kunnskapsnasjon legges allerede første skoledag for de aller
minste barna. De kommer til skolen med ulike forutsetninger og med store
forventninger om å lære. Målet er en skole som åpner for større mangfold og
med vekt på kunnskap og kvalitet. Bare slik gjør vi den enkelte i stand til å møte

senere skolegang og arbeidsliv på en god måte.

Som et ledd i Regjeringens skolesatsing, foreslår Regjeringen å sette av 700 millioner kroner til å starte reformen "Kultur for læring". Den største delen av
425 bevilgningen blir prioritert til kompetanseutviklingsom skal gi den enkelte lærer og hver enkelt skole det faglige løft som er nødvendig for å heve kvaliteten. I tillegg prioriteres utviklingen av nye læreplaner, som et viktig element i reformen. Sist, men ikke minst, bruker vi midler til en ytterligere utvidelse av timetallet i grunnskolen. I løpet av denne stortingsperioden har det dermed blitt
430 12 flere uketimer i grunnskolen.

En av Statens kjerneoppgaver, er å sikre borgernes trygghet. I budsjettforslaget styrkes politiet reelt med 250 millioner kroner. Det skal gi politiet bedre muligheter til å bekjempe organisert kriminalitet, håndtere akutte situasjoner og
435 drive forebyggende arbeid.

Regjeringen styrker også kollektivtransporten. I løpet av stortingsperioden har dette området blitt styrket med rundt 1,7 milliarder kroner. Den største økningen i bevilgninger har funnet sted for investeringer i jernbanen og kjøp av
440 persontransport med tog. Særlig har vi satset på byområdene, for å avlaste veinettet og forbedre miljøet.

Miljøressursene er en viktig del av nasjonalformuen. Regjeringens offensive miljøpolitikk fortsetter også i 2005. Det legges blant annet opp til at et
445 kvotesystem for klimagasser skal være på plass fra og med neste år.

2005 år er Friluftslivets år. Vi foreslår økte bevilgningene til friluftsmål som vil gå til å sikre nye friluftsområder. Kulturminnevernet, i form av vedlikehold og sikring av viktige kulturminner, styrkes. Inntektene til ENOVA økes med 90
450 millioner kroner for å styrke satsingen på alternative energikilder.

Disse prioriteringene skjer innenfor ansvarlige rammer. For at finanspolitikken skal bygge opp under den positive utviklingen i norsk økonomi, er det nødvendig med enkelte innstramminger, uten å la dette rokke ved tryggheten i
455 og kvaliteten på det offentlige velferdstilbudet.

Regjeringen foreslår å øke egenandelene noe for helseutgifter. Samtidig forbedrer vi skjermingen for de med høye utgifter. Da ordningen med et frikort

460 for egenandeler ble innført i 1984, var tanken å skjerme de som hadde store helseutgifter. 140 000 personer fikk den gangen frikort. Rundt én million personer får det i dag. Dette er et eksempel på hvordan en god velferdsordning, som skulle hjelpe de med store behov, har utviklet seg til å omfatte stadig flere av oss.

465

Grensen for å få et frikort er i dag satt til 1550 kroner. Dette taket foreslår Regjeringen nå økt til 2 500 kroner for alle unntatt minstepensjonister. Med en slik grense, antar vi at 750 000 personer fortsatt vil få utstedt frikort.

470 I 2003 ble det innført et egenandelstak 2, som gjelder enkelte helseutgifter og som skal skjerme de med høye utgifter. Nå er denne grensen på 4500 kroner for frikort. Vi foreslår å gjøre ordningen gunstigere, ved å redusere grensen til 3500 kroner.

475 Sykefraværet har vokst hvert eneste år fra 1994 til 2003. Dette er et stort problem, både for bedriftene og for kontrollen med det offentliges utgifter. Derfor ble det i 2001 undertegnet en intensjonsavtale for å få ned sykefraværet. I stedet for å gå ned, har sykefraværet økt. Hadde IA-avtalen gitt de forventede resultatene, ville vi hatt fem milliarder mer til andre tiltak over statsbudsjettet.

480 Og vi ville hatt om lag 8,5 millioner færre sykefraværsdager i arbeidslivet i løpet av året.

Det er bekymringsfullt at det først og fremst er langtidsfraværet som har økt de siste årene. I dag har arbeidsgiverne ingen direkte kostnader for sykefraværet

485 utover 16 dager. Regjeringen foreslår derfor nå, for å få ned langtidsykefraværet, at bedriftene får et økonomisk medansvar på 10 prosent for sykefravær som strekker seg utover arbeidsgiverperioden. Samtidig reduseres antall fraværsdager som arbeidsgiverne har det fulle økonomiske ansvaret for, fra 16 til 14 dager. Et økonomisk medansvar for arbeidsgiverne for hele

490 sykefraværet er i tråd med anbefalingene fra det såkalte Sandman-utvalget i 2000.

Regjeringen foreslår at de nye reglene gjøres gjeldende for nye tilfeller fra 1. april 2005.

495

Norsk økonomi er friskmeldt etter et par år med lav vekst, forverret konkurranseevne og økt ledighet.

500 Optimismen er nå tilbake. Sysselsettingen øker, arbeidsledigheten er på vei ned
og bedriftene melder om gode fremtidsutsikter.

Dette gir trygghet i manges hverdag og dermed god velferd. God økonomisk
vekst og lønnsomme bedrifter er dessuten et helt nødvendig grunnlag for
505 offentlig velferd.

Regjeringens budsjettforslag fornyer velferden og legger grunnlaget for økt
verdiskaping. På dette grunnlag inviterer jeg Stortinget til samarbeid om
statsbudsjettet for 2005.

510

Kilde

www.stortinget.no

Emner

Finans, Regjeringen, Økonomi

515

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/finanstalen-2005>

520

525

530

535